

Projektnamn:	DOGG- Digital Omställning i Glesa Geografier
Projektägare:	UMEÅ UNIVERSITET
RUS prioriterad område:	Prioritering 1: Västerbotten - en nytänkande och smart region
RUS delprioritering:	1.2 Digitalisering och nya lösningar
Berörda län	Norrbotten, Västerbotten
Berörda kommuner	Storuman, Arvidsjaur, Norsjö, Arjeplog, Gällivare, Vännäs, Kiruna, Dorotea, Pajala, Åsele, Jokkmokk, Sorsele, Vilhelmina, Lycksele
Sökt belopp:	2 170 459 kr
Sökt projektkostnad:	8 681 835 kr
Projektperiod:	2026-08-03 - 2029-06-30

Sammanfattande beskrivning till Projektbanken

Glesa kommuner och småföretag i norra Sverige har svagare förutsättningar för digital och AI-driven omställning än tätare regioner, främst på grund av små arbetsmarknader, långa avstånd och brist på digital kompetens och stödstrukturer. Projektet stärker dessa aktörers förmåga och förutsättningar att planera och genomföra digital omställning på ett plats-anpassat inkluderande sätt. Metoden kombinerar missionsorienterat arbete med pilotbaserad utveckling av lokala stödformer. Projektet genomför kartläggningar, värdekedjeanalyser och handlingsplaner i kommuner, etablerar lokala noder och utvecklar tjänstepaket baserade på EDIH/EU:s AI-ekosystem. Insatserna omfattar 10 lokala workshops, fem regionala teknikkonferenser och rådgivning till 100 SMF och 16 offentliga verksamheter. Resultatet blir ökad digital och AI-mognad, stärkta samverkansstrukturer och förbättrad likvärdighet i glesa områden. Mottagare är kommuner, SMF och offentlig sektor samt regionala och nationella aktörer.

Förslag till beslut

BIFALL:

UMEÅ UNIVERSITET beviljas **2 170 459** kr, dock högst **25,00** % av godkända kostnader uppgående till 8 681 835 kr för projektet *DOGG- Digital Omställning i Glesa Geografier* för projektperioden 2026-08-03 - 2029-06-30. Beslutet har fattats med stöd av förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken. Medel disponeras ur anslaget 1:1.

REGION VÄSTERBOTTEN beviljar stöd av följande skäl:

Projektet uppfyller kraven fastställda i Region Västerbottens Agenda för hållbar finansiering och bidrar i hög grad till prioritetshöjande aspekten Sammanhållen region och till viss del aspekten som rör Positiva hållbarhetseffekter. Projektet följer intentionerna i RUS prioriterat område 1. Västerbotten - en nytänkande och smart region och mer specifikt delprioritering 1.2 Digitalisering och nya lösningar.

Bedömda resultat och konsekvenser

Urvalskriterier och prioriteringar

I nedanstående två tabeller framgår hur projektet uppfyller Region Västerbottens krav och prioritetshöjande aspekter fastställda i Agenda för hållbar regional finansiering.

KRAV fastställda i Agenda för hållbar regional finansiering	Nej	Ja
Projektet är avgränsad från den sökandes ordinarie verksamhet i fråga om tid, ekonomi och arbetsinsats		X
Projektet har en projektlogik som visar vilka problem ska lösas, vad ska uppnås, genom vilka åtgärder projektets mål uppnås och med vilka resurser detta görs		X
Jämställdhet är integrerad i projektet		X
Mångfald inklusive integration och andra sociala aspekter är integrerad i projektet		X
Ekologisk hållbarhet är integrerad i projektet		X
Ekonomisk hållbarhet är integrerad i projektet		X

PRIORITETSHÖJANDE ASPEKTER fastställda i Agenda för hållbar finansiering	Inte alls	I låg grad	Delvis	I hög grad	I mycket hög grad
Projektet bidrar till att Västerbotten är en sammanhållen region				X	
Projektet bidrar till hållbar regional tillväxt			X		
Projektet bidrar till positiva hållbarhetseffekter genom insatser som i huvudsak syftar till att hantera regionala hållbarhetsutmaningar inom jämställdhet, mångfald inklusive integration och andra sociala dimensioner och miljö och klimat.					

Sammanfattande bedömning

Projektet följer intentionerna i RUS prioriterat område 1. Västerbotten - en nytänkande och smart region och mer specifikt delprioritering 1.2 Digitalisering och nya lösningar.

Projektlogiken är i grunden tydlig, projektet ska stärka digital mognad i glesa kommuner och bland SMF genom kartläggningar, handlingsplaner, noder och kompetenshöjande insatser. Arbetspaketen hänger ihop på ett logiskt sätt. Samtidigt är projektet stort och komplext, och det är oklart hur de stora skillnaderna mellan deltagande kommuner ska hanteras och hur företagens faktiska engagemang ska säkerställas. Långsiktigheten särskilt kopplat till noderna är också ett frågetecken.

Projektet hanterar social hållbarhet, jämställdhet och inkludering på ett bra sätt. Digital delaktighet, tillgänglighet och universell utformning är tydligt integrerade i både planering och genomförande. Miljöperspektivet beaktas främst genom minskat resande och digitala arbetssätt, men miljöinslagen är övergripande och saknar konkreta mål. Sammantaget är hållbarhetsansatsen god, särskilt socialt.

Projektets kostnadsnivå är omfattande men rimlig för ett flerårigt ESF-projekt. Däremot är den långsiktiga ekonomiska hållbarheten svagare, det framgår inte hur noderna ska kunna finansieras efter projektslut eller om kommunerna har förutsättningar att bära kostnaderna vidare. Sammantaget är projektet genomförbart under projekttid, men långsiktig finansiering är något mer osäker.

Projektet är avgränsad från sökandes ordinarie verksamhet i fråga om aktivitet, tid och resurser.

Projektet har potential att stärka en sammanhållen region genom att arbeta i glesa kommuner i både Norr- och Västerbotten och genom att ta avstamp i regionala strategier. Förankringen hos kommuner har främst skett indirekt via Lapplands kommunalförbund och Akademi Norr vilket kan ses som ett litet frågetecken. Det finns också en viss risk för överlapp med andra regionala initiativ inom digitalisering då det pågår mycket inom detta område och då speciellt i relation till kommunerna i regionen. Sett ur detta är det regionala mervärdet i förhållande till den sökta medfinansieringen lite av ett frågetecken.

Projektet adresserar en central utvecklingsfaktor i glesa områden behovet av digital kompetens och kapacitet. Om noder och arbetssätt lever vidare kan projektet ge betydande långsiktiga effekter för näringsliv, välfärd och attraktivitet. Samtidigt är dessa effekter beroende av att kommunerna tar ansvar efter projektslut, vilket framstår som lite oklart. Utifrån detta är bedömningen att potential finns att bidra till en hållbar regional tillväxt men vissa frågetecken behöver rätas ut under resans gång.

Sammanfattningsvis en ansökan som föreslås bifall.

Ersätter beslutet ett tidigare/annat beslut?

-

Resurser och finansiering

-

Bilagor

-

Beslut expedieras till

Verksamhetschef: Nils Enwald

Projekt-PM

ÄrendelD
20379903Diarie-nr
REGAC 168-2026

Sammanfattning

Glesa kommuner och småföretag i norra Sverige har svagare förutsättningar för digital och AI-driven omställning än tätare regioner, främst på grund av små arbetsmarknader, långa avstånd och brist på digital kompetens och stödstrukturer. Projektet stärker dessa aktörers förmåga och förutsättningar att planera och genomföra digital omställning på ett plats-anpassat inkluderande sätt. Metoden kombinerar missionsorienterat arbete med pilotbaserad utveckling av lokala stödformer. Projektet genomför kartläggningar, värdekedjeanalyser och handlingsplaner i kommuner, etablerar lokala noder och utvecklar tjänstepaket baserade på EDIH/EU:s AI-ekosystem. Insatserna omfattar 10 lokala workshops, fem regionala teknikkonferenser och rådgivning till 100 SMF och 16 offentliga verksamheter. Resultatet blir ökad digital och AI-mognad, stärkta samverkansstrukturer och förbättrad likvärdighet i glesa områden. Mottagare är kommuner, SMF och offentlig sektor samt regionala och nationella aktörer.

Vilket/vilka problem vill projektet lösa?

Detta projekt syftar till att stärka kapaciteten för digital omställning i den glesa geografien i norra Sverige och att utveckla metoder och modeller som generellt kan förbättra förutsättningarna för digital transformation i liknande områden. Det problem projektet adresserar är den negativa utvecklingen vad gäller digital mognad och förmåga att genomföra digital omställning i glesbygdsregioner. Utmaningarna är betydande för små och medelstora företag, mindre kommuner och de personer som företräder dem, där brist på kompetens, stödstrukturer och digital infrastruktur gör att digitaliseringen går långsammare än i tätare geografier/platser.

I grunden handlar problemet om geografiska strukturfaktorer. Glesa områden har sämre tillgång till kunskapsintensiva branscher, särskilt IT-relaterade verksamheter som är kritiska för digital utveckling och långsiktig attraktivitet. Detta påverkar både konkurrenskraft, hållbarhet och möjligheten att erbjuda moderna tjänster och service. I ett likvärdighetsperspektiv innebär det att skillnader i tillgång till digital kompetens riskerar att förstärka redan befintliga skillnader kopplade till jämställdhet, tillgänglighet och ickediskriminering.

Problemanalysen bygger på statistik och forskning som tydligt visar att digitaliseringens möjligheter fördelas ojämnt mellan stad och land. Glesbygdsområden har lägre digital mognad, svagare IT-sektor, mindre arbetsmarknader och färre möjligheter till kompetensförsörjning. Tillväxtverket och Akademi Norr visar att glesa kommuner har lägre ekonomisk diversitet och sämre tillgång till specialiserad kompetens, vilket gör att digital utveckling ofta fördröjs. Små och mikro-företag i dessa områden använder digitala verktyg, e-tjänster och avancerade IT-system i betydligt lägre utsträckning. Soloföretagens dominans höjer trösklarna ytterligare, eftersom de saknar både tid och kompetens att utveckla och införa nya digitala lösningar.

Offentlig sektor påverkas i lika hög grad. Mindre kommuner har lägre digital mognad än urbana kommuner och står ofta utan den interna kompetens som krävs för att driva digitala projekt eller införa AI-baserade tjänster. SCB:s statistik visar att IT-specialister i första hand finns i större arbetsmarknadsregioner, vilket gör att glesa kommuner saknar rekryteringsbas och hållbara karriärvägar. Kommunerna, som ofta är de största

beställarna av IT-tjänster, saknar därmed centrala roller för att leda digital utveckling på ett systematiskt sätt.

En forskningsrapport från Uppsala universitet visar att digital innovation och IT-driven utveckling till hela 80 procent sker i större städer, vilket ytterligare förstärker den geografiska ojämlikheten. Trots industriell tradition och teknisk kompetens inom vissa områden saknas de strukturella förutsättningar som krävs för att bli nav för digital innovation i glesa kommuner. Detta medför att digitala möjligheter, som i andra regioner stärker jämställdhet, tillgänglighet och inkludering, här riskerar att utebli.

Den sammantagna bilden är att den digitala klyftan mellan gles och tät geografi inte bara består utan tenderar att öka. Glesa geografier saknar i högre grad kompetens, resurser och aktörer för att hantera digitaliseringens krav, vilket skapar tydliga kompetens- och aktörsgap. Detta påverkar både näringsliv och offentlig sektor och leder till ökad sårbarhet och risk för digital diskriminering. För att möta accelererande förändringstryck och ökade krav på digital kompetens behöver myndigheter och företag i glesa geografier nya samverkansformer, förstärkt mottagningskapacitet och en supportstruktur anpassad till deras specifika geografiska och demografiska utmaningar.

Förväntat resultat av projektet på kort och lång sikt

På kort sikt ska projektet leda till en tydlig och konkret förstärkning av målgruppens kunskap, kapacitet och handlingsutrymme kopplat till digital och AI-driven omställning. Genom kartläggningar, missionsorienterade processer, lokala handlingsplaner, workshops och pilotinsatser skapas en serie stegvisa resultat som direkt påverkar kommuner, små och medelstora företag (SMF) och lokala/offentliga verksamheter i den glesa geografin. Det första kortsiktiga utfallet är att målgruppen får ökad systemförståelse och gemensam problembild. Genom projektets kartläggningarna och arbetet med regionala värdekedjor får kommuner och SMF en tydlig bild av sina egna digitala utmaningar, kompetensluckor, stödbehov och möjligheter till samverkan. Detta ger ett omedelbart kunskapslyft som lägger grunden för mer träffsäkra och samordnade utvecklingsinsatser. För många mindre aktörer innebär detta första gången som deras digitala behov analyseras strukturerat med ett hållbarhets- och likvärdighetsperspektiv.

Ett andra resultat är att målgruppen får konkreta, lokalt anpassade handlingsplaner som beskriver vad som behöver göras i den egna verksamheten. Genom de missionsorienterade processerna får både kommuner och företag tydliga prioriteringar, mål och åtgärder att arbeta vidare med. Detta kortsiktiga resultat skapar fokus, riktning och motivation och minskar osäkerhet inför vad digital omställning faktiskt innebär.

Ett tredje kortsiktigt utfall är tillgång till nya stödstrukturer genom att de första lokala noderna etableras i kommunerna. Dessa noder ger omedelbara kontaktytor för rådgivning, matchning, metodstöd och samverkan. För SMF innebär detta ett stort lyft då de får en ingång till kompetens och tekniktjänster de tidigare haft svårt att nå.

På kort sikt kommer målgruppen även att ta del av praktiska kompetenshöjande aktiviteter såsom lokala Digital Capability Forums, regionala Challenge & Tech Days och rådgivning via DIN/EDIHutbudet. SMF och offentliga verksamheter får därmed konkret, praktiskt stöd kring AI, digitala verktyg, cybersäkerhet och digitalt ledarskap. Detta ökar deras digitala självförtroende och förmåga att genomföra egna digitala initiativ.

Ett femte kortsiktiga resultat är förbättrade samverkansrelationer. Genom att samla kommuner, SMF, innovationsstöd, utbildningsaktörer och branschledare i gemensamma forum skapas möten som annars inte hade ägt rum i glesa geografier. Det leder till ökad förståelse för roller, behov och möjligheter vilket i sig är ett viktigt tidigt utfall.

Slutligen innebär projektets arbetssätt att målgruppen får ökat fokus på likvärdighet, tillgänglighet och ickediskriminering i digitala satsningar. Genom att integrera dessa

perspektiv i kartläggningar, handlingsplaner och nodutveckling stärks målgruppens kapacitet att inkludera fler och att nå grupper som annars riskerar att hamna utanför. Sammanfattningsvis leder projektet på kort sikt till att målgruppen får:

- ökad kunskap om digitala behov och gap
- konkreta handlingsplaner
- tillgång till stödstrukturer och digitala tjänster
- ökad kompetens inom digitalisering och AI
- förbättrad samverkansförmåga
- stärkt fokus på likvärdighet och tillgänglighet

På längre sikt är projektets förväntade effekter betydande och knutna till förändrat beteende, förbättrad förmåga och mer hållbar utveckling i kommuner, småföretag och offentliga verksamheter i glesa geografier. Dessa effekter uppstår när målgruppen använder sin nya kunskap, sina nya arbetsformer och de strukturer som projektet etablerat i praktiken.

En första långsiktig effekt är att målgruppen utvecklar bestående förmåga att genomföra digital omställning. Kommuner och SMF kommer att vara bättre rustade att själva initiera och driva digitala projekt, ta in ny teknik, arbeta datadrivet och implementera AI-lösningar. Detta stärker verksamheternas effektivitet, kvalitet och innovationskraft.

En andra långsiktig effekt är ökat lokalt och regionalt självstyre i den digitala transformationen. Genom att noder, tjänstepaket och samverkansmodeller integreras i ordinarie strukturer får kommunerna en permanent kapacitet att arbeta strategiskt med digitalisering, utan att vara beroende av projektform. Detta minskar skillnaderna mellan glesa och urbana områden och ger kommunerna bättre verktyg att möta den ökande komplexiteten i välfärdsuppdraget.

En tredje effekt är att SMF och offentliga verksamheter uppnår högre digital och Almognad, vilket resulterar i produktivitetsökningar, kortare ledtider, effektivare resursanvändning och förbättrad service. En mer digitalt kompetent arbetskraft ger också starkare konkurrenskraft, bättre möjligheter att attrahera arbetskraft och stärkt lokal innovationsförmåga.

En fjärde långsiktig effekt är förbättrade värdekedjor och regionala ekosystem. Genom att koppla samman aktörer inom industri, energi, vård, utbildning, transport och näringsliv växer nya former av samarbete fram. Detta skapar bättre matchning, fler affärsmöjligheter, högre förädlingsvärde och ökad kapacitet att delta i större nationella och europeiska satsningar.

En femte effekt är ökat socialt hållbart samhällsbyggande. När kommuner och företag blir bättre på att utveckla digitalt inkluderande tjänster och arbetssätt minskar digitalt utanförskap. Personer och grupper som tidigare stått långt från digitalisering ges bättre möjlighet att delta i arbetsliv, service och samhällsfunktioner. Detta stärker likvärdighet, jämställdhet och social sammanhållning.

Ytterligare en långsiktig effekt är att regionens kommuner och företag får förstärkt motståndskraft och anpassningsförmåga inför snabba teknikskiften, kriser och förändringar. När digital och AI-relaterad kompetens och struktur finns lokalt blir regionen mindre sårbar för befolkningsminskning, kompetensflykt och externa marknadsskiften.

Avslutningsvis bidrar projektet till att glesa kommuner får en roll i den regionala och europeiska digitala utvecklingen genom kopplingen till EDIH och EU:s AI-ekosystem. Detta innebär att små aktörer i glesbygd får möjlighet att delta i utveckling som tidigare varit förbehållen större aktörer i urbana miljöer.

Sammanfattat leder projektet på lång sikt till:

- permanent kapacitet att genomföra digital och AI-driven omställning

- ökad lokal och regional attraktionskraft
- stärkt innovationsförmåga och fler hållbara företag
- minskat digitalt utanförskap och ökad social hållbarhet
- bättre matchning och starkare regionala värdekedjor
- högre resiliens och långsiktig utvecklingskraft i glesa regioner

Målgrupp

Projektets målgrupp utgörs främst av små och medelstora företag (SMF) och kommunala förvaltningar och verksamhetsenheter i den glesa geografien i norra Sverige. Dessa aktörer är särskilt utsatta för de strukturella orsaker som identifierats i problemanalysen: små och isolerade arbetsmarknader, brist på digital kompetens, svagt utbud av IT tjänster, begränsad tid för utvecklingsarbete, och otillräckliga stödstrukturer. Dessa förutsättningar leder enligt målgruppen själva till konsekvenser såsom sämre konkurrenskraft, lägre innovationsförmåga, svårigheter att rekrytera och behålla kompetens samt minskad förmåga att genomföra nödvändiga digitala omställningar.

Bland SMF omfattar målgruppen företag inom exempelvis industri, besöksnäring, tillverkning, jord- och skogsbruk, tjänstesektorn och lokala serviceyrken där digitalisering ofta inte är en integrerad del av kärnverksamheten. De flesta saknar intern IT kompetens, har begränsade resurser och arbetar främst operativt, vilket gör strategiskt digitalt utvecklingsarbete svårt. Detta knyter direkt an till problemen som beskrivs i projektets inledning: bristande mottagningskapacitet och svaga värdekedjor som gör det svårt att ta till sig regionala stödfunktioner.

På den kommunala sidan omfattar målgruppen verksamheter inom äldreomsorg, skola, samhällsbyggnad, socialtjänst, näringslivsutveckling och kommunledning områden som har växande behov av digitalisering men där ansvaret ofta vilar på en eller få personer. I många kommuner är digitaliseringsarbetet sårbart, långsamt och beroende av enskilda eldsjälar. Detta motsvarar de beskrivna orsakerna: små organisationer, brist på specialistkompetens, högt förändringstryck och stora skillnader mellan tätort och glesbygd.

Projektets hållbarhetsaspekter

Hållbarhetsaspekterna, de miljömässiga, sociala och jämställdhetsrelaterade, är integrerade i hela DOGG-projektets planering, genomförande och uppföljning. Digital och AI-driven omställning kan både stärka hållbar utveckling och riskera att förstärka existerande klyftor. Projektet har därför utformats för att säkerställa att den digitala transformationen i glesa geografier sker på ett ansvarsfullt, inkluderande och långsiktigt hållbart sätt.

I planeringsfasen säkerställs hållbarhet genom att kartläggningar (S2) inkluderar analyser av digital delaktighet, könsuppdelade data, tillgänglighetsfrågor och risk för digitalt utanförskap. Dessa analyser ligger till grund för missionsformuleringen och de kommunvisa handlingsplanerna (S4), där åtgärder kopplas till hållbar resursanvändning, minskade geografi-beroende hinder, bättre tillgång till digital service och stärkta möjligheter att använda digital teknik i energi, transporter, välfärd och näringsliv. Eftersom digitalisering enligt regional och europeisk strategi är en förutsättning för både social och miljömässig omställning, integreras hållbarhetsaspekterna från start i hur mål, indikatorer och aktiviteter utformas.

I genomförandet säkerställs hållbarhet genom metoder och praktiska arbetssätt. Alla projektaktiviteter utformas enligt principerna om jämställdhet, tillgänglighet och ickediskriminering. Noderna byggs för att vara fysiskt och digitalt tillgängliga, och alla tjänstepaket och utbildningsmaterial följer universell utformning (inkl. WCAG-standard). Projektets workshops och rådgivning riktas särskilt till aktörer med lägre digital mognad,

bland annat soloföretag, mindre kommunala enheter och grupper som traditionellt står längre från digital utveckling. Detta motverkar de exkluderings effekter som digitalisering annars riskerar att skapa. Jämställdhetsaspekten hanteras genom konsuppdelad statistik i uppföljningen och genom att säkerställa att både kvinnodominerade och mansdominerade sektorer nås av projektets insatser.

Mångfalds- och inkluderingsperspektivet beaktas genom att projektet aktivt arbetar med att bredda deltagandet över branscher, storlek, kompetensnivå och geografisk placering. De missionsorienterade processerna inkluderar aktörer med olika perspektiv och roller, vilket både breddar förankringen och stärker innovationskraften. Under piloteringen testas och anpassas digitala tjänster så att de fungerar för små användargrupper, lågbandbreddsmiljöer och verksamheter med begränsade resurser en central social hållbarhetsaspekt i glesa kommuner.

Även miljömässig hållbarhet säkerställs i genomförandet. Genom att etablera noder i kommunerna minskar behovet av långväga resor, då mer stöd, utbildning och rådgivning kan ske lokalt eller digitalt. Pilotering av digitala verktyg inom exempelvis energioptimering, fjärrstyrning, fjärrservice, distansutbildning och digital välfärd stärker möjligheterna till resurseffektivitet och minskad miljöpåverkan. Projektets koppling till EU:s AI-ekosystem innebär även att klimatsmarta digitala lösningar (t.ex. för logistik, energi och processoptimering) kan introduceras i verksamheter som annars sällan nås av sådana tjänster.

I uppföljningen följs hållbarhetsaspekterna upp genom både kvantitativa och kvalitativa indikatorer. Baseline, midline och endlinemätningar inkluderar uppföljning av digital delaktighet, konsuppdelad statistik, tillgänglighet och digitalt utanförskap. Samtliga noder dokumenterar hur de når olika grupper och verksamheter, inklusive de med låg digital förmåga. Effekttworkshopen (O5) analyserar hur projektets insatser påverkat likvärdighet, inkludering och ersättning av resor med digital samverkan. Projektet dokumenterar också hur digitala lösningar påverkat energieffektivitet, resursanvändning och möjligheter att arbeta mer hållbart.

Kostnadsbudget

Kostnadsslag	Totalt
Personal	8 381 835
Resor och logi	250 000
Investeringar, materiel och lokaler	50 000
Summa kostnader	8 681 835
Projektintäkter	
Summa faktiska kostnader	8 681 835
Bidrag annat än pengar	
Summa bidrag i annat än pengar	0
Summa totala kostnader	8 681 835

Finansieringsbudget

Finansiär	Totalt
Total offentligt bidrag annat än pengar	0
SVENSKA ESF-RÅDET	3 890 918
REGION NORRBOTTEN	2 170 458
UMEÅ UNIVERSITET	450 000
Total offentlig kontantfinansiering	6 511 376
Total offentlig finansiering	6 511 376
Total privat bidrag annat än pengar	0
Total privat kontantfinansiering	0
Total privat finansiering	0

Finansiering	Totalt
Region Västerbotten	2 170 459